

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-879

2.9.2025

Watercircles Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Skade på bolig etter rystelser fra gravearbeid – plutselig skade?

Sikrede hørte et stort smell og kjente kraftige rystelser i boligen fra gravearbeid i nærheten. Ti dager senere oppdaget sikrede riss og sprekker i boligen. Skadene ble meldt til foretaket som engasjerte takstmann. Takstmannen konkluderte med at hovedårsaken til riss og sprekkdannelser skyldtes latente spenninger i bygningen, og ikke rystelser fra gravearbeid. Foretaket avsto erstatningskravet og viste til at det ikke var sannsynliggjort en plutselig skade, og at skadene hadde sammenheng med svak konstruksjon. Sikrede var uenig i avslaget og mente skadene var dekket av forsikringen da skadene var forårsaket av en plutselig ytre påvirkning. Nemndas flertall kom til at skadene ikke var dekningsmessige, og viste til at det ut fra den dokumentasjonen som var fremlagt, ikke var grunnlag for å si at sprekkenes skjedde momentant eller innenfor én dag

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på bygning etter rystelser fra gravearbeid.

Sikredes bygningsforsikring har følgende vilkår:

A Bygningsskadeforsikring

Forsikringen dekker plutselige og uforutsette skader på forsikret bygning som er angitt i punkt A.1 og D, med unntak og begrensninger som følger av disse vilkår, generelle vilkår og Forsikringsavtaleloven. Forsikringen gjelder fysisk skade på ting inntruffet i forsikringstiden. Utgifter til vedlikehold og forbedringer er unntatt.

A.1 Hvilke skader forsikringen gjelder for

[...]

A.1.6 Andre skader

Forsikringen gjelder også for

1 annen skade enn nevnt i punktene A.1.1 til A.1.5 som inntreffer plutselig.

Unntatt er skade:

a som består i svinn, svinnsprekker, flekker, riper, avskallinger o.l.

[...]

c som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger i grunnen eller bygget, jordtrykk, frost, tele, materialfeil, rust, korrosjon, annen tæring, svak eller feilaktig konstruksjon, uriktig montering, håndverkerfeil.

[...]

m som følge av slitasje, forbruk, tingens alder eller ødeleggelse av tingen selv, manglende vedlikehold, samt utbedring av feilmontering

Sikrede hørte 13.3.25 et stort smell og kjente kraftige rystelser i bygningen rundt kl. 12. Han var i andre etasje og kunne ikke observere noen skader. Sikrede varslet naboene om at de burde undersøke sine bygninger. Sikrede oppdaget riss og skader i bygningen 23.3.25, spesielt i første etasje.

Skadene ble 24.3.25 meldt til foretaket, som rekvirerte takstmann. Takstmannen uttalte følgende etter befaring 28.3.25:

Hva forårsaket skaden, og hvorfor?

Hendelsesforløp:

Rett nordvest fra FT sin bolig er det omfattende gravearbeid som er pågående. D. 13.03.2025 var det et stort smell oppe fra byggeområdet. Gravemaskin holdt da på med arbeid med støpt kumme, og i den forbindelse oppstod det et kraftig smell som forplantet seg ned gjennom bakken til FT. FT opplevet at det virket som deler av huset beveget seg i forbindelse med dette smell, og umiddelbart etter observerte FT oppsprekk i tapet på flere vegger i boligens 1.etasje.

Årsak: Kraftig rystelse fra gravearbeid forplantet seg ned mot FT sin bolig.

Bakenforliggende årsak:

Pga konstruksjon på vegger i boligen med vegger utført med veggspenplater og myke fiberplater er konstruksjon relativ sårbar mot bevegelse og det vil fort oppstå oppsprekk. I tillegg er det ene sted i stue 2 meget svak konstruksjon ettersom det er tapetsert over vegg med sponplate inn mot pusset murvegg. Når det er tapetsert over 2 forskjellige materialer er konstruksjon meget sårbar for oppsprekk da materialer beveger seg forskjellig og derved oppstår det oppsprekk.

Til info: Grensen for hvor mye et bolighus, skal kunne forventes å tåle som følge av rystelser, uten å få skader, kan beregnes etter Norsk Standard NS 8141. Erfaringer viser at grenseverdien for vertikal svinghastighet må minst opp i 50 mm/s før mindre bygningsskader kan oppstå. Se også byggforsk datablad 700.125. Det er stor forskjell på hva et menneske oppfatter som kraftige rystelser og det rystelsesnivået som må til for å kunne skade en bygningskonstruksjon. Allerede en svinghastighet på 1 mm/s kan merkes av mennesker, 5 mm/s merkes godt og 20 mm/s oppleves som kraftig /svært ubehagelig.

Konklusjon: Årsak til at riss og sprekker i utgangspunktet oppstår skyldes vanlig krymp, svinn og setninger i bygget. Det vil alltid forekomme indre spenninger og setninger i byggverk som vil bli utløst før eller senere. Disse spenninger kan bli fremskyndet ved en ytre påvirkning som ved gravearbeid. Hovedårsaken til riss/sprekkdannelse vil da skyldes latente spenninger i bygningen og ikke rystelser fra gravearbeid.

Oppsummering

I forbindelse med gravearbeid tett ved FT sin bolig ble det på skadedato registrert et kraftig smell. Dette er sannsynligvis ved håndtering av kraftig kumme av betong. Ved dette smell, observerte FT som var hjemme i sin bolig, at deler av boligen beveget seg, og at det oppstod oppsprekk ved tapet flere steder. Pga veggkonstruksjon er oppbygget som den er dette en relativ svak konstruksjon som har lett ved at sprekke opp og særlig på punkter hvor det er oppstått nå. Om skaden vurderes dekningsmessig ønsker FT tilbud om kontantoppgjør for hele skaden.

Foretaket avsto 8.4.25 dekning under forsikringen. Foretaket viste til takstrapporten, og at hovedårsaken til riss/sprekkdannelse skyldtes latente spenninger i bygningen og ikke rystelser fra gravearbeid. Dette var en naturlig prosess som ikke krevde iverksetting av utbedringstiltak utover det som måtte anses som en del av boligens løpende vedlikehold. Skaden var derfor ikke omfattet av forsikringen. Avslaget ble påklaget 10.4.25.

Foretaket opprettholdt sitt avslag 25.4.25.

Saken ble meldt inn til Finansklagenemnda 26.4.25.

Sikrede krever dekning for skadene og anfører at de er forårsaket av en plutselig og ytre påvirkning som omfattes av forsikringen. Det ble identifisert skader i form av riss og sprekker kort tid etter hendelsen, og takstrapporten bekrefter rystelser som mulig skadeutløsende faktor. Dette oppfyller kravene til plutselig og uforutsett skade under vilkårenes pkt. A.1.6. Foretakets henvisning til nemndspraksis er feil. I denne saken foreligger det en konkret, dokumentert hendelse. Selv om svakheter i bygget kan ha påvirket skadeomfanget, er det ingen faglige bevis for at skaden ville oppstått uten denne hendelsen. Det avgjørende er hva som er den utløsende årsaken, ikke en selvstendig utvikling av skade grunnet byggets alder eller beskaffenhet. Å påberope svak konstruksjon som grunnlag for avslag uten teknisk bevis for selvstendig

skadeutvikling er ikke i samsvar med gjeldende forsikringsrettslig hovedårsakslære.

Det er foretaket som har bevisbyrden for at skaden skyldes et unntatt forhold. Tolkningen av unntaksbestemmelsene må skje i samsvar med avtaleloven § 37 (3). Dersom det er tvil om vilkårets rekkevidde, i denne saken om en skade både kan ha ytre utløsende årsak og interne svakheter, skal dette komme forbrukeren til gode.

Det vil være i strid med forsikringens funksjon om en forsikringstaker skal miste dekning fordi huset ikke er konstruert for å tåle unaturlige belastninger som gravearbeidsrystelser. I takstrapporten er det fremsatt en konklusjon om at bygget er sårbart på grunn av sin konstruksjon, men uten å dokumentere dette konkret. Hvis enhver skade etter ytre hendelser kan avvises fordi bygget ikke tåler unormale rystelser, vil forsikringsvernet for eldre boliger i praksis bli verdiløst. Forsikringsavtaleloven § 6-1 beskytter mot slike vilkårstolkninger.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at det ikke er sannsynliggjort en plutselig skade, eller at sprekkdannelsene har oppstått som følge av en erstatningsmessig skadeårsak iht. gjeldende vilkår. Det er ikke dokumentert at sprekken inntraff i løpet av 12–13 timer. Man kan heller ikke se bort fra at sprekken hadde et utviklingsforløp før den kunne observeres. Ut fra takstrapporten er det sammenheng mellom skaden og svak konstruksjon. Svak konstruksjon kan føre til sprekkdannelser i materiale, som i en tidlig fase ikke kan observeres på annen måte enn ved ultralyd, men som kan utvikle seg til mer omfattende sprekker ved en utløsende årsak, f.eks. rystelser. Iht. tidligere avgjørelser fra Nemnda, jf. eksempelvis FinKN 2021-1144 er det derfor ikke avgjørende at sikrede ikke oppdaget sprekken før etter at rystelsene hadde inntruffet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for skader på boligen under bygningsforsikringen.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Sikredes bygningsforsikring har følgende vilkår:

A Bygningsskadeforsikring

Forsikringen dekker plutselige og uforutsette skader på forsikret bygning som er angitt i punkt A.1 og D, med unntak og begrensninger som følger av disse vilkår, generelle vilkår og Forsikringsavtaleloven. Forsikringen gjelder fysisk skade på ting inntruffet i forsikringstiden. Utgifter til vedlikehold og forbedringer er unntatt.

A.1 Hvilke skader forsikringen gjelder for

[...]

A.1.6 Andre skader

Forsikringen gjelder også for

1 annen skade enn nevnt i punktene A.1.1 til A.1.5 som inntreffer plutselig.

Unntatt er skade:

a som består i svinn, svinnsprekker, flekker, riper, avskallinger o.l.

[...]

c som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger i grunnen eller bygget, jordtrykk, frost, tele, materialfeil, rust, korrosjon, annen tæring, svak eller feilaktig konstruksjon, uriktig montering, håndverkerfeil.

[...]

m som følge av slitasje, forbruk, tingens alder eller ødeleggelse av tingen selv, manglende vedlikehold, samt utbedring av feilmontering

Det aktuelle vilkåret her er pkt. A.1.6 som gjelder for annen skade enn nevnt i punktene A.1.1 til A.1.5 og som inntreffer «plutselig».

Begrepet «plutselig» er ikke definert i vilkårene. Uttrykket betyr i utgangspunktet «momentant», men kan også forstås som «over natten». HR-2024-2040-A avsnitt 53-54 har følgende uttalelse om begrepet «plutselig»:

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se Finkn-2024-723. Slik denne saken ligger an, tar jeg ikke stilling til dette på generelt grunnlag.

Formålet med dette forsikringsvilkåret er å unnta fra dekningen skader som utvikler seg gradvis over tid. I Bulls Forsikringsrett side 219 heter det:

'Plutselig' peker i slike tilfelle mot at det må være snakk om en skade som 'slår til' der og da, og ikke en skade som utvikler seg gradvis over tid. Når selskapene ikke vil dekke slike utviklings-skader, er grunnen gjerne at sikre i disse tilfellene iallfall i prinsippet vil ha mulighet til å treffe forholdsregler – skaden kommer ikke som noen overraskelse for ham.

Dommen viser også i avsnitt 55 til en svensk dom som ligger på linje med ordlyden ovenfor:

Den samme forståelsen av uttrykket 'plutselig' i tilsvarende forsikringsvilkår er lagt til grunn i svensk rett, se Högsta Domstolens dom 25. januar 2024 i sak T 4849-22, avsnitt 23:

Att skadan ska vara 'plötslig' innebär att förloppet är momentant; det ska inte gå att förhindra dess utveckling eller omfattning. En sådan begränsning av det som täcks av försäkringen avser att undanta skador som utvecklar sig över tid.

Referansene til «der og da» og «momentant» synes å legge opp til et strammere tidsperspektiv enn «over natten» med 12–13 timer som nemnda har lagt til grunn. Referansene til at sikre ved utviklingsskader har mulighet til å treffe forholdsregler og at det ikke skal «gå att förhindra dess utveckling eller omfattning» tilsier også at det må dreie seg om en momentan skade. Også ved skadeutvikling som skjer i løpet av 12–13 timer kan sikre i prinsippet ha en mulighet til å unngå skadeutviklingen. Det er derfor uklart om Høyesterett tolker plutselig i tråd med nemndspraksis eller som «momentant». Derimot gir dommen ikke holdepunkter for et lengre tidsperspektiv.

De aktuelle skadene gjelder sprekker i tapet på vegg i soverom, stue 1 og stue 2. Skademeldingen angir at skadene ble oppdaget 23.3.25.

Den sakkyndige rapporten angir innledningsvis at årsaken til skadene er rystelsene fra gravearbeidet som forplantet seg mot boligen. Deretter beskrives den bakenforliggende årsaken om at konstruksjonen er sårbar for oppsprekk. Det konkluderes med at hovedårsaken til riss/sprekkdannelse er latente spenninger i bygningen og ikke rystelser fra gravearbeid.

Rapporten tilsier at rystelsene fra gravearbeidet var den utløsende faktoren til skadene, men at den bakenforliggende årsaken ved konstruksjonens oppbygning var hovedårsaken til sprekkdannelsene. Rapporten omtaler ikke skadenes utviklingstid og ut fra skademeldingen ble skadene oppdaget ti dager etter rystelsene. Kravet om plutselig gjelder skaden, her sprekken, og ikke rystelsen, som er skadeårsaken. Den dokumentasjonen som er fremlagt gir etter flertallets oppfatning ikke grunnlag for å si at sprekken skjedde momentant eller innenfor en dag.

Slik saken er opplyst, er disse skadene ikke omfattet av forsikringen.

Nemndas mindretall, Fanny Helle, bemerker:

Mindretallet mener klager må få medhold i at de oppstående skadene er dekket av forsikringen. I motsetning til flertallet, mener mindretallet at vilkåret om at skaden må ha inntruffet «plutselig» her er oppfylt. Det er et grunnleggende krav i forbrukeravtaler at vilkår skal være klare og forståelige jfr. forbrukeravtaledirektivet (1993/13) artikkel 5 første setning. Andre setning bestemmer videre at den tolkning som er mest gunstig for forbrukeren skal legges til grunn, jfr.

også avtaleloven § 37 (1) nr. 3. Mindretallet mener at en naturlig språklig forståelse av ordet «plutselig» i denne forsikringsavtalen må forstås som at skader som har utviklet seg over tid i bygningen, vil falle utenfor forsikringsdekningens pkt. A.1.6 om «andre skader».

I herværende sak gjelder skaden sprekker i veggene i et hus etter et kraftig smell/rystelser som følge av gravearbeid. Selv om klager ikke oppdaget skadene i huset før etter ti dager, og takstrappporten ikke gir informasjon om skadenes utviklingstid, mener mindretallet det er mest sannsynlig at dette ikke er skader som har utviklet seg over tid. Slik saken er opplyst mener mindretallet det er mest sannsynlig at skadene inntraff «plutselig».

Mindretallet mener videre at unntaket for «svak eller feilaktig konstruksjon» ikke kommer til anvendelse. Mindretallet mener skaderapporten ikke gir tilstrekkelig informasjon om mulige svakheter ved konstruksjonen til at skaden kan sies å skyldes dette.

Mindretallet har derfor kommet til at klager må få medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).